

Сшиток 22. 15. вересня 1922.

Ціна 15ц. 10 за \$1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ.

ПІРВАНЕ ДИТЯ

Роберт

Блюм

Роберт провідником каравани.

Старий, вірний слуга не міг тої ночі ока замкнути. Обертався із боку на бік, а думками все був коло улюбленого свого пана.

Де-ж він міг перебувати тої ночі?....

Барониха також не могла заснути — не могла забути тої страшної сцени серед ліса.

Післала була по поліцію, щоб розповісти про цілу справу, але наперед вже так подбала, щоб всякі пошукування були без успіху.

Другої днини встала, на велике здивованє своєї pokojівки, дуже вчасно й, убравши ся, зараз увійшла до кімнати свого сина.

Барон Альфонс спав ще кріпким сном, коли прийшла мати. Та вона без вичікувань розбудила його, хоч се йому зовсім не до смаку припало.

— Мій Боже! — воркотів він. — Чи то навіть добре виспати ся не можна?

— Нема тепер часу на спанє! — злостила ся барониха. — Є важнійші справи до полагодження!

Барон Альфонс засміяв ся із глумом.

— Цікаво, що під сим розумієте, мамо! — сказав. — Найважнійші для нас — се хиба гроші, а як ви тут собі порадите, се є загадкою для мене!

Зірвав ся із гнівом й відгорнув волосє із чола.

— Не розумію, чого так зраня можете хатіти від мене? — воркотів.

— Мусиш встати й замість мене переглянути папері в робітні барона, поки ще чужі люди упхають туди свого носа! — приказала.

Альфонс зівнув й лїниво витягнув ся.

— Хиба не думаєте, мамо, що там щось розумного знайти можна! — сказав. — Той старий лічокруп постав ся вже о се, щоб ми там нічого не випорпали! Коли однак так намагаєте ся, то піду й побачу!

Підчас, коли молодий барон при помочи слуги вбирав ся, мати вернула до своєї спальні й несупокійно прохажувала ся по кімнаті.

В тім дало ся чути ковтанє і до кімнати ввійшла pokojівка.

— Лист для пані баронової! — заявила й подала її

нечисту коверту з невміло начеркненою адресою.

Барониха, отягаючись, взяла поданий лист, глянула питаючим поглядом на покоївку й приступила до вікна.

Доперва по відході служниці втворила коверту.

Коли прочитала, а радше відгадала нездарно виписані букви, скрикнула зі злости, зімняла лист й кинула його з гнівом на землю.

— Сего ще бракувало! — воркнула — ще він мені тут ще...

Тепер саме баронич Альфонс переступив поріг її кімнати. Здивувався чимало, побачивши барониху так сильно розгнівану.

— Щож знова стало ся, мамо? — спитав.

Барониха засміяла ся остро й вказала на помнятий папір на підлозі.

— Читай, а знати будеш!

Барон схилив ся і з обридженем підняв із підлоги брудний лист, розложив його та півголосом почав читати.

„Взиваєть ся баронову Герварт, щоб вручила 5,000 гульденів вижидаючому на розі вулиці післанцеві, що для лекшого пізнання держати ме листок білого паперу, бо в противному разі всі дізнають ся про те, що вона то сама спричинила той напад, щоб позбути ся свого чоловіка. Коли той післанець одну годину на дармо ждати ме, то сьогодні вечером поліція про все знатиме!”

Барон Альфонс зблід, прочитавши листа й рівнож, як передше його матір, кинув свисток паперу із гнівом на долівку.

— Драби! Безличні гільтаї! — сказав, скрегочучи зубами. — В гарні руки дістались ви, мамо! Тепер вони скіру тягнутимуть із вас!

Баронисі було вже досить тих докорів.

— Добре тобі тепер говорити! — обрушилась. — Чиж могла я предвидіти, що ті бандити надуркиють мого довіря?

Наблизила ся до сина й тремтячу руку поставила на його рамени.

— Щож тепер зробимо? — питалась в розпущі.

— Гм! — воркнув із глумом. — Не остає вам ніщо другого, як заплатити!

Барониха зойкнула в голос та заломила руки.

— Платити? Деж взяти мені гроший? Чи думаєш, що 5,000 гульденів витрясу он так із рукава? Як же в протягу одної години вистараю таку поважну суму гроший?

Молодий барон здвигнув раменами, засунув руки в кишеню й несупокійно почав проходжувати ся по кімнаті.

Барониха в розпуці впала на крісло й тремтячими руками стиснула горячі виски.

— Мій Боже, мій Боже! Щож я зробила?! — шепотіла безрадно — з дощу та під ринву залізла. Хиба що гіршого може бути, як дістати ся в руки тих бандитів?

Хтож однак міг сподівати ся, що Алфельд так підійде мене! А я так довіряла йому!

— Ха, ха, ха! Ось вам наслідки вашого довіря! — зареготав ся Альфонс із глумом, глянувши відтак із гнівом на матір. — А я говорив вам, щоб так много йому не довіряли, бо за мало його знаєте, щоб з такими тайними справами звірятись. Коли наварили пива, так випийте ж тепер!

Барониха безрадно глянула на сина. До таких докорів вона вже здавна навикла, бо не від нині вже позволяла йому заглядати собі в карти та обзнайомила його добре із своїми тайними справами!

— Ніщо тепер не допоможе! — кликнула із гнівом. — Треба доконче постарати ся о тих 5,000 гульденів, а відтак мусимо знайти спосіб, щоб забезпечити ся перед зрадою тих людей!

Нараз вхопила його за рамя й потягнула до вдерий.

— Ходи, переглянемо його папері — сказала — може там щось корисного знайдемо! Маю ключі в кишени, взяла їх з собою, поки ми ще відіхали.

Альфонс нерадо пішов за ньою до робітні старого барона, де мати вже втворила бюро.

Вона нервово перешукувала у всіх скринючках, аж доки Альфонс її в тому не перебив. Він із гнівом положив руку на її рамени й сказав:

— Таким чином ніколи не дійдете до мети, бо порозкидаєте все та помішаєте!

Відсунув її на бік й почав за порядком розглядати, беручи один папір за другим в руки, відчитуючи півголосом, аж доки се йому не змерзилося, й він кинув те все із гнівом на бік.

І барониха, що з пошукувань сина чогось більше надіяла ся, була тепер тим дуже огірчена.

Якось баронич взяв один папір у руку й півголосом читав:

„Низше підписаний признаєть ся, що винен баронові Оскарові Гервартові суму 10,000 гульденів й обов'язуєть ся ту суму в кожному часі за предложенем ської посвідки виплатити.

Граф Егон Солмсберг”.

Альфонс аж крикнув із радости.

— От маєте гроші, мамо! — гукав із вдоволенем. — Се з'обов'язанє саме в час попало в наші руки. Не бачу причини, чомуб ми не могли зараз дістати тих гроший!

Бліде лице баронихи випогодило ся. Взяла папір в руки, щоб вдруге ще перечитати.

— Так, так, пригадую собі! — муркотіла. — Солмсберг є далеким свояком барона й навідувався сюди час від часу. Але дата тої позички! Здаєть ся мені, що се вже перестаріле — однак не думаю, щоб Солмсберг хотів із того користати та робив труднощі з виплатою!

Барон вхопив папір та сховав в кишеню.

— Вже я се поладнаю, мамо! — і всміхнув ся, облизуючись на згадку, скільки із сього йому остане.

— Але що тепер із тим бандитом зробимо, він же на гроші чекає?! — сказала барониха журливо та злісно.

— Заждіть! — воркнув Альфонс із гнівом — може ще щось знайдемо. В остаточному разі самий піду до того гольтіпаки, покажу йому се з'обов'язанє і скажу, що о гроші мушу постарати ся найперше!

— Навіть на письмі можемо з'обов'язати ся до виплати сих 5,000 гульденів!

— Бійте ся Бога, мамо — памятайте — нічого на письмі!... остеріг Альфонс. — Тоді би доперва мали нас в руках!...

— Так і правда! У всякому разі мусимо йому се з'обов'язанє показати!

Підчас коли Альфонс дальше роздивлявся між паперами, барониха Кльотильда сильно подразнена бігала по кімнаті й несупокійно споглядала на посуваючі ся вказівки годинника.

Нараз барон Альфонс крикнув з радости:

— Чи не говорив я, що чоловік лиш терпеливістю

до всього доходить? Ось, гляньте, мамо, чого я ще дошукав ся!

То сказавши, показав її велику і числами пописану коверту.

Барониха вхопила її й побачила в середині вартісні папери.

— Остаточно, остаточно! Наш поратунок! — кликнула із радости.

Молодий барон похилив ся над бюрком й почав счисляти зібрані в коверті вартісні папери.

— Мамо! — врадував ся — є тут 8,000 гульденів! Все ще для нас 3,000 остає! Се знаменито складаєть ся! — воркнув неначе до себе — бо той проклятий жидиско довше ждати не хоче! Сьогодні ще мушу заплатити.

Барониха почула се, однак нічого не сказала. Мала стільки важнійших справ на голові!.. Глянула на годинник і сказала:

— Возьми тих 5,000 гульденів й занеси їх тому чоловікові! Не знайду супокою, доки його не залагоджу!

Барон Альфонс вийшов, щоб поладнати припоручене матери, а барониха вернула до своєї кімнати.

Колиб була знала, що слуга Іван, який порав ся якраз у сусідній кімнаті, підслухував цілу їхню розмову, не була би почувала себе так дуже певною.

Іван же з розмишлом зволікав із роботою, щоб підслухати розмову матері із сином. Так він дізнав ся, що барон Альфонс знайшов зобов'язання графа Солмсберга, а також другі вартісні папери.

З гніву затиснув кулаки й вибіг із хати, щоб баронич не зловив його на горячому вчинку.

— Що за щастє, що вдалось мені підслухати ту розмову! — муркотів. — Тепер я певний, що се барониха сама підготувала той напад, щоб тим чином позбути ся хорого чоловіка!

Сї же другі гольтіпаки мають инший рахунок — роздумував. — Коли барона дотепер ще не вбили, то лише тому, щоб баронисі ним грозити й гроші від нього ссати!

Нараз стрілила йому в голову якась думка. Вхопив шапку та вибіг на вулицю.

Розглянув ся в'округ й на другому зараз вуглі вулиці заглянув якогось підозріло виглядаючого хлопчиська, що

дуже то уважно слідив за ним.

Іван перейшов попри нього на позір зовсім то байдужно, й скрутив на розі вулиці. Станув однак в певній віддалі, щоб побачити чи барон Альфонс дійсно вручить йому гроші.

Не треба було довго чекати, бо в кілька хвиль пізнійше побачив вже молодого барона, як скорим ходом наближав ся до того бандита.

Лиш декілька слів сказали до себе, після чого барон, хмарно глянувши на нього, подав пачку банкнотів, а хлопчище, злобно всміхнувшись, поклонив ся й відійшов.

Барон, сціпивши зуби й кулаки, стояв через декілька хвиль, потім же вернув назад домів.

Хлопчище звернувся в ту сторону, де стояв Іван. Мав проходити зараз же попри нього. Старому серце живійше забилося.

— На кілька слів, друже!... — кликнув на хлопчиська. — Маю вам щось сказати!... Я знаю, що ви якраз відобрали від барона 5,000 гульденів тому, що загрозили його матері, що перед світом відкриєте її підлий вчинок й повідомите поліцію, що се вона заздальгідь приготвила той напад на старого барона.

Бандит поглянув на нього, широко втворивши очи, не будучи в силі зрозуміти, як він те все знати може.

— Так і є, мій друже! Я ще дещо більше знаю! — говорив Іван дальше. Баронова Герварт хотіла позбути ся свого чоловіка тому, що бажала весь його маєток забрати в свої руки й тому наймила вас до сього нападу.

Барон Герварт є тепер у ваших руках, мені же ходить о се, щоб дещо про нього дізнати ся. Дам вам сейчас на руку 500 гульденів, які зможете затримати виключно для себе, коли мене зараз заведете до нього й коли постараете ся о се, щоб я міг із ним дещо поговорити!

Бандит бистро глянув на нього й підсміхнув ся, значить, зрозумів, о що тому ходить.

— Гм. Яб хотів заробити тих 500 золотих, але — не йде! Немислимо завести вас до нашого обозу, так, щоб другі того не запримітили!

— Може в ночі? Скажіть мені де, а ставлю ся в та-

кому часі, як прикажете. На світі все можливе! — переконував старий слуга, якому лиш о се ходило, щоб із своїм паном побачитись.

Хлопець задумався й по хвилі відповів:

— Ще роздумаю над тим! Прийдіть завтра в опівніч на лісничівку, там за stodолою буду вас вижидати. Побачу, чи зможу відважитись на се й тоді дам вам відповідь.

Старий Іван лиш з трудом був в силі здержати в собі радість і сказав, щиро стискаючи хлопцеві руку:

— Добре! Буду точно в означений час на лісничівці! Потім розійшлися.

Замість вертати домів, старий Іван побіг, як лиш скоро ноги були в силі витримати, до Вайтлендового помешкання.

Застав молодого артиста в дома і той дуже щиро привитався із ним.

Вайтленд взяв Івана за руку й втягнув його до кімнати, а замкнувши на ключ двері, спитав придавленим голосом:

— Яку новину приносите мені, Іване? Бачу, що дрожите із зворушення!

Старий слуга змучений впав на крісло й короткими словами переповів все, що зайшло рано.

Вайтленд пожадано хватав його слова, а коли Іван скінчив, зворушений приступив до нього й поклавши руку на рамени сказав:

— Знаменито, Іване! Я не думав, щоб вам так вдалося! Се дійсно була знаменита гадка! І я думаю, що се може одинока дорога, щоб віднайти місце баронової вязниці!

О, мій Боже! — додав затискаючи кулаки — скільки то зла та жінка натворила! І не спічне, доки своєї ціли не діпне. Ми однак постараємося, щоб її в сьому перешкодити й перед часом її заміри відкрити!

Завтра в ночі напевно будьте коло лісничівки, а сььогодні вже возьміть оті гроші із собою. Але не забудьте взяти з собою револьвера, бо тим бандитам не можна вірити. Зловлять в засідку й гроші відберуть!

— Я самий вже також про се думав! — сказав Іван. —

Але не дам ся їм вивести в поле.

Шкода що із вами не можу піти! — жалівсь Вайтленд. — На жаль, завтра маю представленє й до пізна буду занятий в цирку. Коли однак зможу, то приїду за вами, щоб в разї потреби бути поблизько!

Незадовго потім попрощав ся Іван й вернув до баронової палати.

Ще й порога не переступив, як проти нього вибіг другий слуга й кликнув:

— Де ти був, Іване? Пані баронова вже питала за тобою й дуже лютилась що тебе не було в дома!

— Добре, добре! — воркнув Іван й байдужно спрямив ся до кімнат баронихи.

— Нарешті приходиш! — привитала його барониха — се щось страшного із тобою! Зовсім не клопочеш ся своїми обовязками й поводиш ся так, начеб був зовсім свободним, незалежним чоловіком!...

— А щож думаєте, пані? — сказав старий слуга, випрямившись з повагою — я не слуга ваш а пана барона!

Барониха скричала скаженілим голосом й ненависно глянула на старого слугу.

— Ти служив баронові! — сказала з натиском — не забувай однак, що тепер служиш у мене й мене маєш слухати! Я же не зношу людей, що так занедбують ся в роботі і тому звільняю тебе із служби. Ще сьогодні можеш забрати ся із моєї хати!

— Якраз о се хотів я вас просити! — відповів старий слуга зневажливо — я служив старому панови баронові вірно й чесно; не можу однак довше оставати в домі де такі річи витворюють ся — річи, що обурюють кожного порядного чоловіка!

— Що ти тут плетеш? — кликнула барониха із гнівом.

— Лиш правду говорю, пані! Тут я вже довше від вас переживаю, знаю пана барона від першої молодости і знаю, скільки вони через вас витерпіли!...

— Що се за безличність! — зверещала барониха, не будучи в силі здержувати себе довше — геть мені із відси! Забирай ся сейчас!

— О, йду вже самий, пані! Не потребуєте мені тим грозити! Ще лиш одно хочу вам сказати: Я бачив більше

як-ви, пані, припускаєте й незабаром прийде хвиля коли все вийде на яв і підлі ваші змагання стануть всім звісні.

Ще є справедливий Бог на небі, що все бачить і не дозволить, щоб ви зібрали овочі ваших підлих вчинків!

Тепер іду шукати свого бідного пана а коли знайду його, пані, тоді світ цілий дізнається, які то страшні річи тут витворювались!

Старий слуга стояв перед ньою поважно випрямлений і сміло глядів їй в очі.

Бліда із гніву та скаженіла зі злости, підняла до нього затиснені кулаки.

— Геть із відси! — кликнула — бо инакше...

Але старий Іван був вже коло дверей.

— Прошу так не дратувати ся, пані баронова! — глумив ся. — А сей час ви добре попам'ятаєте собі!

Се сказавши вийшов й двері запер за собою.

Близка обезтямленя та зарозуміла жінка впала на крісло й закрила лице руками.

— Й се ще! — подумала. — Простий слуга відважив ся такими обидливими словами їй в лице кинути. І що міг він знати — що означали ті загадочні слова?!...

Знова скоро підняла ся. Невисказана тривога наповнила їй серце.

Опісля побігла до синовій кімнати, щоб йому розказати, що зайшло — однак там не застала його.

Вернула до своєї кімнати й розярена ходила, воркаючи щось незрозуміло під носом. Коліна погинались під ньою, а якийсь внутрішній голос наче говорив до неї:

— Хто знає, чи діпнеш своєї мети! Може старий не помилив ся, коли говорив, що всі твої старання пропадуть без ніякого хісна!

— Ні, ні! так бути не може! — вистогнала, заломивши руки — цілі літа свого життя я посвятила на се, а так близько своєї мети малаб я уступити?!...

Зареготала ся із глумом та відважно підняла голову в гору.

— Ха, ха, ха. Нехай лиш прийдуть! — стиха говорила. — Хто-ж мені докаже провину? Чи може старий, здитинілий наймит? Ба! Постараю ся вже о се, щоб ніхто йому не повірив й зовсім не бою ся відкриття!

РОЗДІЛ LXXII.

ТЯЖКЕ ПІДОЗРІНЄ.

Ще кілька хвилин остав Вінтер непорушно враз із Стеттеном коло тіла вбитої, опісля ж взяв нещасного батька під рамя й сказав:

— Треба буде занести тіло домів!

Стеттен глянув на нього очима божевільного й відворкнув декілька незрозумілих слів.

— Іїду й приведу декого на поміч! — сказав Вінтер після хвилі надуми.

Стеттен кивнув головою й воркнув.

— То йдїть! Я тут остану при дитині!

Мов стріла гнав Вінтер до Стеттенової палати, роздумуючи по дорозі:

— Чому то Лівія не прийшла на умовлене місце? Що малиб означати ті страшні Адєліні слова? Як могла вона Лівію посуджувати о такий страшний злочин?

Перед очима його душі виринуло лагідне личко Лівії, а внутрішній якийсь голос шепотїв до нього:

— Ні, се неправда! Лівія не могла допуститись до такого злочину!

Гнав скоро дальше і вбіг прямо до кімнати Лівії.

Коли втворив двері, проти нього підбігла Лукія та аж крикнула:

— Ради Бога, пане Вінтер, що стало ся? Де Лівія? Чому ви самі вернули?

Прямо без віддиху молодий чоловік повалив ся на крісло та замраченим поглядом видивив ся на подругу своєї любої.

— Де Лівія? — зойкнув в розсїянню. — Мій Боже, хибаж її нема в дома?

— Чи ж би ви не стрінули ся із ньою, пане Вінтер? Ще перед двома годинами вийшла із хати, щоб стрінути вас у лісі коло млина!

— Що малоб се означати? — кликнув зажурений Вінтер й почав майже бігати по кімнаті.

Заспокоївшись троха, розповів Лукії, що надармо вижидав її коло млина, аж вкінці пішов її на зустріч.

Коли же розповів Лукії про страшну сцену в парку вона скрикнула й вхопила ся поруча крісла, щоб не впасти.

— О, мій Боже, що за нещастя! — зойкнула, збілівши зі страху. — Колиб лиш я знала, де Лівія...

Вінтер наближив ся до ньої й шепотом спитав:

— Чи знаєте, пані, що Аделя, вмираючи, сказала? Вона розповіла мені, що Лівія мала із ньою суперечку та грозила її смертю — й погрозу сю здійснила стріляючи Аделею!

Лукія жахнулася.

— Ні, се неможливе, се брехня! — скричала. — Нехай Бог в годину смерти простить її ту підлоту. Лівія сього ніколи не зробила! Лівія лиш один раз зійшла була на долину, щоб з Аделею...

Не договорила, бо прийшло їй на думку, що Лівія чейже таки мусіла розмавляти із Аделею, коли позичала її книжку до читання.

— Що я чую, панно Лукіє! — кликнув Вінтер, вхопивши її за руку. — Так дійсно Лівія була з Аделею? О, мій Боже, в голові мені перевертаєть ся. Як же я маю се розуміти?

— Прошу мені вірити, пане Вінтер, що Лівія сього не зробила! — кликнула Аделя, заломивши руки в розпуці. — Звідки вона моглаб мати зброю? О, ні! Се неможливе! Хто знає Лівію і знає яка вона благородна, той ніколи не зможе посудити її о такий злочин!

Вінтер сердечно стиснув її руку за ці слова.

— Дякую вам, пані, за довіре до ньої. І я також сильно увірений, що Лівія невинна! Я свято в се вірю і Бог один тільки може знати, через що Аделя посудила Лівію о такий страшний злочин!

Сльози спливали по личку Лукії. Заспокоївшись, скоро вибігла, щоб вислати слугів із ношами по тіло убитої.

Незабавки вибіг також Вінтер. Немав терпеливості ждати й пігнав шукати Лівії.

Підчас коли вганяв по парку, кличучи Лівію по іме-

ни, слуги принесли тіло дідичевої дочки.

Непевним ходом йшов нещасний батько побіч ношів, голову спустивши в долину. Кілька разів слуги звертали ся до нього із запитами, але він дивив ся на них начеб не був при собі. Розпука йому думку мішала.

Лиш з трудом вдало ся відорвати нещасного від тіла помершої, а коли вже її положили на ноші, він йшов мовчки побіч них аж до палати.

Лукія стояла у проході, коли вношено тіло помершої. На личку у нїї відбив ся жах, а коли ще глянула на нещасного батька, закрила лице руками й заридала в голос.

Колиж тіло помершої внесли до її кімнати, бідний батько знова розжалів ся. Він кинув ся на закостеніле тіло дочки, благав її, щоб його не оставляла й бовтав якісь незрозумілі слова, що зібраних немало зажурило.

— Всемогучий Боже, він хиба розуму позбув ся через те нещастє! — шепотіли між собою.

Нараз зірвав ся Стеттен й звернувшись до своїх слуг приказав:

— Йдїть скоро шукати Лівії, а відтак покличте поліцію!

Послугачі глянули на свого пана остовпілими очима. Що-ж малоб се означати? По що тут кликати поліцію?

Але Стеттен рішучо приказав се зробити й дав знак, що хоче самий остати.

Присутна при тому Лукія, після відходу слуг, приступила до Стеттена.

— Пане Стеттен — закликаю вас, не робіть бідної дівчини нещасливою, бо я ручу за се, що вона не є причиною того убійства!

Дідич звернув на хвилю остовпілий свій погляд на Лукію, але за хвилю вже очі його блиснули зловіщо й він нічого не кажучи вказав тільки рукою на двері.

Сили майже опускали Лукію й вона непевним ходом ледво долїзла до своєї кімнати й там аж заридала із розпуки.

Тимчасом Вінтер майже без тямки вганяв скрізь по парку, надармо шукаючи Лівії.

Коли-ж се все прояснить ся й невинність Лівії пока-

жеть ся? О, коби я зміг її відшукати! — зойкнув — тоді-б все вийшло на яв та я-б також свободнійше відітхнув після того страшного несупокою.

Нараз почув із віддаля наближаючі ся голоси, а коли пішов в тамту сторону, побачив шукаючих за Лівією слуг.

— Чи шукаєте за панною Лівією? — спитав беззвучним голосом.

Слуги тільки мовчки притакнули головами та з жалем гляділи на його бліде лице.

Він тепер враз із ними шукав при світлі смолоскипа — не пропустили ні одного закутка.

Після цілогодинного безхосенного шукання вернули нарешті домів, не знайшовши ні найменшого сліду за ньою.

Вінтер також вернув а стрівши Лукію на сходах аж зойкнув в розпуці.

— О, Боже мій! — кликнув. — Не знайшов я Лівії! Мусіло її стрівити якесь нещастє, инакше чейже була-б вернула домів!

Вінтер, спочивши троха в Лукіній кімнаті, знова вибіг. Був так несупокійний, що не міг втримати ся в кімнаті.

Що за страшна ніч була се для Лукії. Цілими годинами стояла при вікні й вичікувала Лівії, все ще надіючи ся її повороту.

Яку страшну ніч перебув також Стеттен при мертвому тілі своєї дочки!... Наче божевільний бігав по кімнаті!

— О, Боже! — шепотів в розпуці. — Чому я дав ся намовити до страшного чину? Мене мучило якесь прочутє — було мені так тяжко на серцю!...

Станув перед мертвим тілом своєї дочки і вдивляв ся в її бліде лице.

— Попалась в яму, що під другою копала, моя бідна дитино! — шепотів зворушений. — О, Боже, чому-ж ту провину не взяв я на себе? Що-ж тепер буде? Надімною тяжить прокляте — не знайду тепер нігде супокою!

О, Аделю! Чи-ж то так мусіло стати ся?!...

І впавши побіч ньої на коліна, почав гірко ридати.

Хвилями жаль його пригнітав і тоді хотів признати ся до вини — але зараз же тривога перед заслуженою ка-

рою параліжувала силу його волі і хоч обнімала його тривога на думку про жите в почутю власної провини то однак ще більше страхала його в'язниця.

Була се для нього страшна ніч, і хоч хвилями попадав в одубіне, яке давало йому спромоту забувати про все, то однак один погляд на помершу приводив йому до свідомости все, що зайшло!

Коли остаточно в кімнаті почало шаріти, голова опала тяжко на його груди.

— Ні, я не можу признати ся до того! — воркнув самий до себе. — Буду дальше волочити своє нужденне жите — але не хочу сидіти на лаві скаржених!

Десь кого полудня явило ся кількох судових урядників.

Стеттен задрожав.

Значить, вже вістка про се вбійство розійшла ся широко й поліція прибула, щоб почати доходження!

Рішене було ще у його руках! Одно тільки словечко сказати може, а все підозріне впаде на бідну, невинну дівчину а від нього відверне всяку небезпеку!

На думку прийшло йому, щоб признати ся до вини, але страх перед карою та ганьбою таки був сильніший й знова побідив.

Затиснув зуби й увійшов до кімнати, де ждали на нього урядники.

Вшанували його німий біль, й нерадо поставили декілька питань прибитому горем батькови, якому через ніч вся голова із журби посивіла.

Спустивши голову Стеттен розповів, що попереднього вечера добачив у своєї дочки сильне зворушене й бачив, як зійшла до парку. Вийшов за нею, але було вже за пізно! Бо коли дійшов до того страшного місця, застав її вже вмираючою!...

Урядники вислухали його мовчки, а коли Стеттен скінчив, запитали його кого підозріває о сей злочин.

Через хвилю старець не міг рішитись. Відтак випрямив ся й промовив придавленим голосом:

— Вмираюча зізнала передімною, що її вбила Лівія, дочка могого брата!

З уст урядників вихопив ся легкий виклик. Здивовані глянули на дідича.

— Братанка ваша, Лівія, мала-б допуститись такого страшного вчинку?!

Запитаний через кілька хвиль не міг прийти до слова.

— Поспитайте, панове, про се пана Вінтера! — сказав нарешті рішучо із зловіщим вогнем в очах. — Прийшов саме в час, щоб почути зізнанє моєї вмираючої дочки. Я також можу сказати тільки се, що почув від вмираючої, бо в часі того страшного вчинку я не був при ній!

Зморений болем закрив лице тремтячими руками, а урядники, шануючи його біль, на разі не питали про ніщо друге.

Висказавши свій жаль з причини такого нещастя, опустили палату, щоб зараз взяти ся до пошукувань за пропавшою Лівією.

Після їх відходу Стеттен почув певну полекшу.

— Се була щаслива думка! — сказав шепотом до себе. — Хто мені докаже, що се я нещасний се зробив? Але однак де Лівія може бути? Не вмію собі того пояснити, чому вона так без сліду пропала.

Бігав по кімнаті, немов чортом опутаний, нарешті сів й задумав ся.

Обняв його страшний сум, а пересвідченє, що се він самий має на сумліню житє своєї дитини, доводило його до божевіля.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Де однак була Лівія?

Ми оставили її в той час, коли графиня приступила до ньої й спитала про Лівію Стеттен.

Коли графиня дізнала ся, що вона якраз із Лівією розмавляє, зраділа дуже і сильно зворушена тою несподіванкою подала її руку й сердечно промовила:

— Слава Богу, що допоміг мені стрінутись із вами! Хто знає, чи инакше вдало-б ся мені поговорити із вами, пані.

Лівія здивована глянула в бліде лице чужої жінки. Чого вона могла бажати від ньої?

— Чи можу із вами, пані, хоч хвилю поговорити на самоті? Маю для вас дуже важну новину, не хотіла-б я однак, щоб нас хто підслухав!

Лівія затремтіла. Подумала про Вінтера, що мав її вижидати коло млина, не мала отже багато вільного часу для незнакомої, коли хотіла бути точною.

— Говоріть, пані! — промовила. — Тут нас ніхто не почує!

Графиня взяла знова дівчину за руку й сказала, тяжко віддихаючи:

— Приходжу якраз від нещасного, зломаного чоловіка, що лежить тяжко хорий та опущений, та тужить за самотнім єством, що ще остало йому на світі — за своєю дитиною!

Вже довше я не могла глядіти на його терпіння й рішила піти до тої, котру його серце прагне бачити, щоб їй те все розказати!

Лівія не зрозуміла о що ходить.

Хто була та бліда жінка? Чи не була се яка божевільна?

Стрівожена дівчина затремтіла на ту гадку.

Добачила се графиня й прикро їй зробилось.

— Бачу, що ви мене, пані, не розумієте! — сказала. Бачу, що не знаєте, про кого се говорю! А, чи вам, панно Лівіє, давно вже не сказали про се, що ваш батько помер?

Дівчина мимоволі здригнулась.

Не знаю ніщо ближшого про се. Правдоподібно вмер за океаном!

— Се неправда, панно Лівіє! Батько ваш жиє...

Лівія скрикнувши в голос вхопила чужу жінку за руку.

— Ради Бога, що говорите? — скричала. — Батько мій жиє? О, скажіть мені, пані, що знаєте про мого батька?

Графиня стиснула за руку зворушену дівчину й відповіла, вдивившись поважно в її очі:

— Прийшла я саме до вас із вісткою від нещасного вашого батька. Вернув до вітчизни після довголітньої не-присутності хорий та винуждений і й нема живої душі, перед якою мігби звірити ся! Не має навіть відваги відшукати своєї власної дитини!

Я не була в силі знести довше тих терпінь! — говорила графиня далше. — Я знала, що ви, пані, перебува-

єте недалеко й тому, я прийшла, щоб вас про все те повідомити!

Лівія тремтіла всім тілом й почала сильно ридати. З початку не могла здобути ся ні на одне слово, бо нагла вістка про батька, якого вважала вже помершим, несподівано, наче грім, впала на неї!

— Так мій бідний батенько хорий? — вистогнала нарешті. — Він так близько коло мене, а я про се не знала? О, мій Боже! Хочу бігти до нього й доглядати його! Ведіть мене, пані, я одинока людина в світі, що йому найблизша й моїм обов'язком є дати йому поміч.

— Слава Богу, що мене надія не завела! — сказала графиня із зворушенням. — Ходім чимскорше, моє дитя! Він там бідний пропадає із болю та туги за своєю Лівією!

Взяла її за руку й потягнула в ліс, тою самою дорогою, що сюди прийшла.

Лівію ся вістка так порушила, що в першу хвилю забула навіть і про Вінтера. Тепер доперва прийшло їй на думку, що він десь там коло млина надармо її вижидає.

— Завтра, коли верну, то виправдаюсь перед ним! — потішала себе в думці. — Коли дізнається про все, не буде гнівати ся на мене!

Нарешті перебувши здоровий шмат землі, дійшли до руїн, де бідний Стеттен скривав ся перед світом:

Коли входили до підземного льоху, почули стогнання хорого. Лівія мимохіть відступила взад. Притиснула рукою грімко ковтаюче серце й грубі сльози покопили ся по її личку.

Неосміло поглянула в кут, але було тут так темно, що чертів лица не була в силі пізнати.

— Приступіть, пані, близше! — сказала графиня. — Так він вас не бачить!

Те кажучи приступила також до хорого, що несупокійно кидав ся на леговиску.

— Моя бідна, нещасна дитино! О, коли-б я тільки перед своїм немодяним братом міг тебе охоронити! — стогнав і ридав так тяжко, що молода дівчина зі страху аж об стіну мусіла оперти ся, щоб не впасти на долівку.

— Лівіє, Лівіє, батько твій тебе пізнав! — вистогнав нарешті слабим голосом. — Ти находиш ся в руках страшною чоловіка, що навіть власного брата зрадив та ошу-

кав! А я, на жаль, не маю навіть сили охоронити тебе перед ним. Всемогучий Боже, не допусти, щоб моє єдине дитя було покривджене!

Відвернувшись до стіни й лежав так час якийсь немов без тямки.

Графиня приступила тепер до тремтячої, смертельно блідої дівчини й промовила м'яким голосом:

— Бідна дитино! Бачу, що тяжко терпите, дивлячись на свого батька! Жаль мені, що його таким мусите бачити! Пізнійше розповім вам, що він в життю перебув, а тоді доперва пііймете, чому він мусів держати ся подальше від своєї дитини та вітчини!

Лівія підбігла до батькового леговиска і впала перед ним на коліна.

— Батечку, мій бідний, нещасливий батечку — скільки мусіли витерпіти!... — ридала — але се вже скінчилось! Тепер вже я коло вас — ваша доня — Лівія! Ніколи вже вас більше не оставлю, батечку!

Хорий стрепенувсь і широко втворив очи. Звернувшись своє лице до дівчини й своїм поглядом повис на блідому, але гарному її личку.

— Милосерний Боже, чи се не сон? — вистогнав. — Чи мої очи не манять мене? Чи се ти справді моя дитино? Самий Бог хиба тебе сюди прислав! О, якже-ж маю дякувати Йому за ту ласку?

І горячі сльози покотили ся по зівялих лицях. Повний туги витягнув руки й дитину свою притиснув до серця.

Була се зворушаюча хвиля.

Графиня відсунулась в глибину та вдоволена споглядала на своє діло. Почувала ся щасливою, що була в силі допомогти тому бідному чоловікові!

А рівночасно почувала жаль з причини своєї неволі. Як щасливим був Стеттен, що міг дитя своє до серця притиснути, підчас коли вона не знала навіть де її син перебуває!

Лівія увільнила ся із рук свого батька й погладжуючи його по лицю, шепотіла чутливо:

— Не журіть ся, батечку! Я вас вже ніколи більше не опущу!

Нараз змінили ся черти лиця нещасного чоловіка, а з

очий його пробивався невисказаний біль.

— Ні! — сказав рішучо. — Тобі не вільно остати зі мною, бо світ не повинен знати, що батько твій жиє ще! Зрештою не хочу, щоб ти терпіла коло мене — хочу мати бодай ту потіху, що моє дитя щасливе! .

— Якже-ж я можу бути щасливою, батечку, коли знаю, що ви в нужді пропадаєте! — з жалем сказала Лівія. — О, коли-б ви могли знати, як дотепер я тужила за родинною любов'ю!... Пощо мені майно, що ви, батечку, оставили, коли за нього не можна купити батьківської любови? Коли-б ви знали, як нужденно провела я свої діточі літа!...

— О, Боже, Боже! — жалівсь нещасний батько. — Чому то моє дитя мусить бути сиротою ще за мого життя?

— Що-б я не дала за се, батечку — говорила Лівія — коли-б я змогла при вас остати!

Я-б радо зносила біду й недостаток, коли-б бодай знала, що маю при собі батьківське серце, що мене правдиво кохає! А в домі стрія я була бідною, бо знала, що мене там тільки задля гроший перетримували! Серце моє тужило за любов'ю й прив'язанєм!

— Не говори дальше, моя дитино — перебив її Стеттен — бо слова твої роздирають мені серце. Вірю, що я-б був ліпше зробив, коли-б був мав тебе при собі! .

Голова опала йому на груди і сльози потекли по худих лицях та сивій бороді.

Лівія знова миленько обняла його за шию.

— Пощо нам світ та люди, коли ми одно одного віднайшли! Возьміть мене із собою куди хочете; радо піду із вами хоч би куди!

Нараз злегка затремтіла. Перед очима її душі станув Вінтер.

Чи не була вже його судженою? Чи не належала вже до нього?

Глянула знова на бідного, зломаного батька й відчула, що супроти нього всякі другі обов'язки мусять уступити.

Рука хорого спочала з теплим чутєм на її голові, під час коли його очі з любов'ю вдивлялися в її личко.

— Якже ти подібна до матері, Лівіє! Коли дивлюсь

на тебе, пригадують ся мені щасливі часи а рівночасно бачу, скільки то я стратив!

Але се вже минуло! — шепотів з жалем. — Коби хоч ти була щасливійшою від своєї матері!

Лівія стрепенулась, почувши ті слова! Пригадала собі Аделині слова повні глуму, коли про її матір згадувала й тепер її серце стиснулось із співчуття до бідного батька. Ще сердечнійше притулилась до нього й тихесенько шепотіла.

— Виздоровієте тепер, батечку! Буду вас доглядати й постараю ся, щоб ви були щасливим!

Уста його затремтіли із болю. Голова опала з поворотом й він počував себе так дуже змученим тими зворушеннями, що аж очі мусів примкнути.

Лівія тримала його руку у своїх долонях й ока із нього не спускала.

Час якийсь була цілковита тишина. Ніщо не було чути, крім рівномірного віддиху (хорого, котрому Бог сьогодні таку потіху зіслав!

Нараз графиня потягнула її за собою в глуп льоху і сказала:

— Дорога дитино! Прошу, сядьте коло мене а розповім вам про життя-буття вашого батечка, бо се може придасть ся вам, щоб не-одно зрозуміти!

І взявши Лівію за руку, поглянула із співчутем на її бліде личко і почала розповідати про все, що її бідний батько перебув.

Лівія прислухувалась тому з запертим віддихом а з прудий її час від часу улїтав виклик болю.

Коли при кінці графиня розповіла її про ту нещасну сцену, коли то Стеттен, засліплений заздрістю, допустив ся (страшного вчинку, Лівія закрила собі лице руками й в голос заридала.

Графиня дала її час виплакати ся, а опісля же розповіла ще як її батько втік за границю та про його самітне, звихнене життя в чужині!

Коли скінчила, в підземельному льоху запанувала смертельна тишина.

Лівія все ще сиділа непорушно, немов задубіла й лиш дріжчі, що її тілом потрясали, зраджували скільки вона мусіла витерпіти.

Нарешті звернула до графині своє бліде лице.

— Боже, мій Боже, яка то страшна доля моїх родичів! Я того ще навіть зрозуміти не можу! Те все видається мені ще наче страшний сон! Бідний мій батечко! Колиб я лиш була могла се прочути, булаб давно прийшла до нього, щоб в дерпіню потішити!

Графиня із сльозами в очах взяла її за руку.

— Я так і думала, що ви станете по стороні батька! — шепотіла зворушена. — Не знаєте ви однак чого то ще ваш бідний батечко зазнав тут у вітчизні!

Тепер ще розказала її про стрічу Стеттена із братом та про те, як він його випер ся та вязницею загрозив.

Лівія аж підскочила почувши про се.

— Мій Боже, се страшне! Він відпер ся його й загрозив увязненням? Чи нема людського серця у нього у грудях? Тепер доперва розумію чого то батько так журился мною!

Сиділи так ще довго, заняті поважною розмовою, а очи Лівії здавали ся тепер бачити зовсім инший світ перед собою. Через ту ніч вона дозріла й пізнала жите і людей, що дотепер були для ньої зовсім чужими!

Пізнійше знова притулила ся до хорого батька та з любовю взяла його за руку.

Почувала ся дуже щасливою, бо не була вже сиротою, бо батька свого вже віднайшла!

Пройшла ніч, почало свитати. Коли ранком пробудив ся Стеттен, покріплений сном, й побачив Лівію при собі, випогодило ся його змарніле лице.

— Так, се таки не був сон! — шепотів, притягаючи дівчину до себе. — Ти справді коло мене, моє дитя дороге! Нехай тебе Бог поблагословить! Ти навіть зрозуміти того не можеш яким щасливим почуваю себе тепер!

Лівія сперла свою голову на його груди й обняло її тепер почуте любого супокою, якого ще ніколи перед тим не зазнала!

Коли се якось Лівія сказала, що вже знає про його жите, Стеттен засуятив ся й обкинув її тривожним поглядом.

— І ти не тремтиш і не втікаєш від мене, Лівіє? Не цураєш ся мене, не гидуєш так упідленим, нужденним чоловіком, як я? Чи не вважаєш мене убійником?

— О, ні! — зойкнула із болю. — Адже ж ви моїм батьком, та ще таким нещасливим! Колиб ви навіть і согрішили, то провину своєю ви вже давно відпокутували й ваша дитина судією для вас не буде! Я знаю тепер лиш один свій обов'язок а се: жите ваше розвеселити!

Притиснув свою дитину до серця, а любий спокій та радість, що відбили ся на його лиці, виразно висказували щастє, яке відчував.

Нагло Лукія стрепенулась й скоро випрямилась.

— Яб хотіла ще хоч раз вернути, батечку й сказати Лукії, щоб не журила ся моєю неприсутністю — сказала.

Запаленіла при тому, коли подумала про Вінтера, що з її причини певно мусів перебути неспокійну ніч.

Як же він враз з її подругою мусіли шукати за ньою!

— Мушу вернути, батечку, щоб їм розказати, де я перебула сю нічку, щоб не журили ся мною! — знова сказала, погладжуючи чутливо батька по лиці. — А потім верну й розважимо нашу будучність!

Хорій підняв ся несупокійно й пристрасно обняв Лівію.

— О, мій Боже! — зойкнув в розпуці. — Маю таке зле прочутє, немов би тобі там грозила яка небезпека! Нехай тебе Бог має у своїй опіці, дитя моє! Тиж є моїм одиноким скарбом на світі і колиб тобі мало що злого стати ся, то яб довше не міг знести життя...

Лівія не дала йому докінчити. Знова обняла його й чутливо глянула йому в очі:

— Щож мені може стати ся, батечку! Незабавки знова буду коло вас й зачнемо нове жите. Піду з вами куди самі захочете й вигладжу на вашому чолі зморщки давної журби!

Стеттен глянув на неї із виразом несупокою.

— Чи не буде тобі жаль оставляти сї сторони, Лівіє? Чи не маєш тут нікого, що серце прикував би до себе?

Лівія тяжко зітхнула. Було її незвичайно прикро відповісти батькови на се питанє.

Глянула на нього замраченим поглядом.

— Коли верну, батечку, то про все дізнаєтесь! Не мати му перед вами ніякої тайни!

Поцілувала його, стиснула руку графині й по сходах вибігла на гору.

— Лівіє! — крикнув нещасний батько її на вздогін і витягнув за ньою руки.

Незабаром верну, батечку! — сказала відвернувшись.

Не бачила вже однак розпуки нещасного старця. Скоро бігла до палати й перебравшись через чималий парк, стрінула в сінях старого слугу.

Побачивши її, старий крикнув зі страху й відвернувшись втік в другий кінець сіний.

Лівія здвигнула раменами, не розуміючи що малоб се означати.

Коли се втворилися двері й до сіний увійшла Лукія. Коли її погляд істрів наближаючуся подругу, вона крикнула в голос й станула, наче вкопана.

— Що сталося? Що має се означати, Лукіє? — зойкнула перестрашена Лівія. — Чого так страшно дивишся на мене?

— Лівіє! О, Боже, Боже!

Більше сказати Лукія не була в силі. Тяжко заридала й обнявши свою подругу, міцно притиснула її до свого серця.

Нараз затремтіла й вирвалася із її обнять, бо почула чийсь хід на сходах.

Лівія розсіяно глянула на прибулих й перелякалася їх.

— Що ж се? Поліція? Чого вони тут шукають?

Але поки ще могла дістати відповідь на се, приступив до ньої один із них й промовив рішучим голосом:

— Чи се ви панна Лівія Стеттен?

Дівчина механічно притакнула головою.

— Прошу йти за нами! — сказав холодно урядник. — Арештую вас в імені права!

РОЗДІЛ LXXIII.

СТАРІ ЗНАКОМІ.

Від тоді, як Аста відкрила, що під грузовинем пивниці нема тіла графині Солмсберг, пропав зовсім спокій із графської палати.

Прекрасна та жінка все була сумною та нахмареною — ніколи не сміяла ся, ні не жартувала.

Граф сильно терпів із тої причини, бо виразно давала йому пізнати, що втратила довіре до нього та жалує тепер, що стала його жінкою.

Чим більше чутливим та уступчивим ставав для ньої, тим більше ставала холодною для нього та відпихаючою. Були навіть такі дні, що вона не виходила із своєї кімнати й зовсім не показувала ся йому перед очи.

Надармо старав ся граф здобути собі страчену ласку. Спроваджував для ньої найдорозші убори та всякі дорогоцінності — але не вдало ся йому тим всім її розвеселити. Всі ті дорогоцінності вона байдужо відсувала на бік.

Аста думала про будучність, яку бажала собі забезпечити. Знала, що може навіть не має права називати себе графинею Солмсберг, бо ж правдива жінка графа могла кожної хвилі вернути й упізнати ся о свої права а вона — Аста, буде мусіла уступити із міюця, яке тільки ще недавно заняла.

Щож тоді могло б стати ся із ньою? Чи-ж мала знова волочити ся по світі без хати та без пристановиска?

Сама думка про таку можливість доводила її до розпуки.

Остаточню не залежало її дуже багато на тому, щоб звати ся графинею Солмсберг — вона бажала тільки матеріальної безпеки, а граф мав в тому її допомогти.

Приготовила вже навіть плян й рішилась його виконати.

Одної днини, коли граф старався її розвеселити, Аста приступила до вікна й притиснула чоло до холодного скла.

— Що тобі є, Асто? Чи може хора? — спитав граф неспокійно.

— Зовсім не спала минувшої ночі — відповіла — тільки що примкнула я очі, як видалося мені, що коло мене стоїть тінь графині Євгенії та що мене із цього замку проганяє, заявляючи, що не маю права тут перебувати.

Граф поблід і в почуттю провини спустив очі до землі.

— Ось бачиш, Егоне, подібні думки не дають мені супокою і безнастанно мене мучать — знова сказала. — Що ж буде, коли графиня Євгенія дійсно колись поверне і скаже мені забиратись із відси?

— До того не сміє прийти! — обрушився граф.

Але Аста перебила йому дальшу мову зневажливим рухом руки.

— Чи хиба вона не має права до цього місця? — сказала Аста. — Чи ж не є вона правою жінкою твоєю?

Граф зітхнув тяжко й лице своє закрив долонями. Слова Асти діткнули його глибоко, бо і його також мучила думка про поворот Євгенії.

Адже-ж вона мала всяке право потягнути його до відвічальності!

— Так скажиж мені, що маю зробити, Асто? — спитав по хвилі, благаючи вдивившись в її очі і стараючись притягнути її до себе.

Та вона вивинулась йому із рук й нерado здвигнула раменами.

— Щож ти для мене думаєш зробити? — спитала рішучо. — Нічим хиба не зможеж направити того, що завинив супроти мене, беручи мене за жінку. Ти ж тоді чейже не мав ніякої певности, що до смерти графині Євгенії!

Тяжко подумати, що мене колись зможуть вигнати із відси, наче жебрачку яку, за те, що найкращі літа свої я тобі посвятила!

— Алеж, Асто — успокоював її — до такого ніколи не прийде! Твою будучність я добре забезпечу! Скажи, що хочеш, щоб я зробив для тебе? Се вважаю за свій обов'язок!

Аста підняла очи та сказала спокійно:

— Я вже давно хотіла із тобою поговорити, Егоне, бо се дійсно є твоїм обов'язком забезпечити мене. Отже можеш се найліпше зробити в той спосіб, що на письмі мені запевниш половину свого майна на випадок колиб твоя жінка Євгенія повернула!

Граф хитнув ся із легким окликом.

— Половину — мого — майна?! — вибовтав на решті. — Ні, Асто, того від мене не можеш вимагати!

Астині очи блиснули гнівом.

— Ні? Чи здається тобі, що се за много? — кривила ся. — Сього від тебе я не надіяла ся! Я думала, що для тебе ніяка жертва не буде за тяжка, коли о мою будучність ходити ме! Але завелась я страшно на тобі, бо більше на любов та на щедрість твою я числила!

Граф пригриз уста. Почував ся завстидженим, а з другої сторони, жертва, якої від нього жадала, була так великою, що її в ніякий спосіб не міг сповнити.

— Скажім — третина! — промовив по хвилі, дивлячись прямо в її очи.

Аста зареготала ся із глумом.

— Торгуєш ся зі мною так, начеб ми який інтерес доводили до кінця! — сказала. — Я думала, що ти хоч на стільки будеш аристократом, що мене бодай відповідно винагородиш за мій нещасний вибір!

Підняла ся із крісла й обкинула його пронизуючим поглядом.

— Не буду намагати ся! — додала із глумом. — Ще настільки шаную себе, що не буду тебе просити о те, що мені правно належить ся від тебе! А тепер, мій пане, зрозумійте, що ні одної хвилі довше не остану під вашою гостинною кришею!

І звернула ся до виходу із виразом обидженої царівни, але Солмсберг забіг їй дорогу. Не бажав її стратити!

Може вдасть ся ще із ньою дійти до порозуміння! — подумав.

— Не будь же така напрасна, Асто! Вислухай мене! — почав. — Твої домагання за великі, сама мусиш се признати! Пригадай собі скільки то я стратив хоч би лише через твого батька!

Замовк, бо стрінув ся із трізним її поглядом.

— Я не думала, щоб ти був так нерозважним й сим дорікав мені тепер! — крикнула із гнівом. — Роби, як хочеш, до нічого не буду тебе силувати! Коли моєї будучности не хочеш забезпечити, то й так добре! Я ще досить молода й інше становище здобути ще можу!

Відвернула ся рішучим рухом й оставила кімнату, поки ще він зміг її в тому перешкодити.

Граф, стогнучи, впав на крісло й лице закрив руками. По короткому часі однак знова зірвав ся на рівні ноги.

— Ні, я не пущу її! Не зможу остати без ньої! — кликнув. — Буду мусів ще сю жертву понести задля ньої.

Хоче мати половину! — роздумував. — Се страшне, бож з доходів другої половини не зможу жити далше так, як дотепер!

Щож однак зробити?! — муркотів в розпуці. — Вона має право вжати того від мене. Колиб була моєю правною жінкою, дістала би по моїй смерті ціле моє майно!...

Мусів тяжку боротьбу звести з собою, поки рішив ся пристати на домагане Асти.

Побіг тепер скоро до її кімнати, де застав її вже при пакованю куфрів, при чому покоївка помагала. Побачила його, але далше розказувала дівчині, що робити, вдаючи, що його не бачить.

— Асто, мушу з тобою поговорити! — сказав до ньої придавленим голосом й серце йому стиснулось на вид тих приготовань.

Аста глянула на нього зовсім байдужно й дала знак покоївці, щоб вона вийшла. Тільки що служниця замкнула двері за собою, як Аста глянула на нього холодним поглядом і сказала:

— Не спиняй мене безпотрібно! Бачиш, сьогодні ще хочу вибратись звідси.

— Асто! — кликнув благаючим голосом — не будь же такою напрасною й вислухай мене! Я надумав ся й признаю, що я тобі багато винен та за се мушу тобі відплатитись! А жити без тебе, Асто, я не годен! Не гнівай ся на мене! Зроблю все, чого хочеш, щоб тебе бачити щасливою!

Глянула на нього із під ока недовірливо.

Поглянь мені в очі, Асто, на знак, що вже не гніваєшся на мене! — просив. — Коли доконче хочеш, то гожуся на се й запишу тобі половину свого майна, на випадок колиб графиня Євгенія колись появилася!

Аста лиш з великим трудом спинила в собі оклик перемоги. Позірно однак задержала байдужність й ще декілька дрібничок вкинула до куфра.

— Говориш се тільки тому, щоб здержати мій виїзд — сказала злобно — але хто знає чи за годину вже не зміниш свого наміру? Егоне, знаю тебе ліпше, як ти самий думаєш, і знаю як тяжко тобі розставатись із грошми. Не хочу, щоби ти так велику жертву поносив задля мене!

— Асто! — крикнув пристрасно, бо її холод тільки дражнив його. — Не говори так! Чейже знаєш, що без тебе жити не можу і коли хочеш, то прикажу сейчас запрягти коні й поїдемо до міста, щоб в нотаря виготовити акт запису!

Аста тепер випрямила ся і глянула вже супокійно йому в очі.

— Се зовсім що иншого, Егоне! — сказала. — Тепер я вдоволена із тебе!

Обняв її й, притиснувши до серця, почав цілувати.

Аста однак вивинулась йому зручно й хитро погрожуючи пальцем кликнула:

— Але дотримай свого слова, Егоне! Безприсволочно їдемо до міста!

Сталось отже так, як того хотіла — вміла знаменито поводити графом й завсігди досягала свою ціль.

В пів години пізнійше заїхала перед браму повозка й граф поїхав з Астою до міста.

Під вечір вернули домів й Аста прямо сіяла із радості.

Остаточно діпняла я своєї ціли! — подумала із вдоволенням — тепер вже не обавляюся нічого, бо моя будучність забезпечена!...

Від тої хвилі Аста була зовсім иншою для графа; в замку наче по бурі все випогодило ся й сонце засвітило.

Одного дня, коли графська пара сиділа на терасі при підвечірку, перед браму палати заїхала повозка а з ньої

вискочив чепурно прибраний мущина.

Солмсберг цікаво поглянув на новоприбувшого й воркнув:

— Якийсь чужий! Хтоб він мав бути й чого хоче?

В кілька хвилин пізнійше льокай зголосив ім'я барона Марбаха.

Граф Солмсберг підняв ся, поцілував Асту в руку й вийшов до сальону приймати прибувшого.

Коли увійшов, барон Альфонс підбіг дуже ввічливо йому на стрічу.

— Дивує вас певно моя візита, пане графе! — сказав солодко, щоб переломити перший лід.

— Дійсно — відповів Солмсберг — не можу собі пригадати...

— Ваша правда, пане графе, ми ще не знали ся! Але напевно ви мусіли знати мого батька — барона Оскара Герварта!

— Пригадую собі, се-ж навіть мій свояк! Правдоподібно оженив ся вдруге й, коли не помиляюсь, ви певно є його сином з другого шлюбства.

— Ні пане графе! Барон Герварт є моїм вітчимом! Моя мати була вдовою, коли вийшла за барона. Мій рідний батько, на жаль, дуже скоро помер!

Граф несупокійно крутив ся на сидженю. Не вмів пояснити собі причини приїзду молодого барона.

— Приходжу сюди із немилою троха справою, пане графе! — почав Альфонс, по короткій перерві. — Ви певно ще не знаєте, що мій бідний вітчим є зовсім спаралізований й ми були змушені віддати його під опіку славного лікаря!

Його довга хвороба підорвала нас і після його виїзду доперва мама переконали ся, що наші матеріяльні відносини зовсім не були так добрими, як до того часу ми думали. Тепер ми в дуже прикрому положеню!

— Як же-ж се можливе! — кликнув граф Солмсберг здивований. — О скільки знаю, то мій свояк посідав досить поважне майно.

— І ми також так думали, але дуже завели ся в тому. Мама переконали ся, що після можливої смерти батька, нам ледво на нужденне житє вистане!

Батька ми відослали до лічничого заведеня, а по-

рядкуючи папері, між ними знайшли письменне з'обов'язанє пана графа! Ось воно!

Багрянець перебіг по лиці Солмсберга. Сейчас пригадав собі, о що тут ходило й взяв скоро папір у руки.

— Знаю вже, знаю! — сказав. — Було се перед кількома роками, коли раз я був в грошевих клопотах. Барон тоді зложив за мене ту суму гроший, а коли раз хотів я із ним говорити про ту справу, він сказав:

Прошу тебе, Егоне, не спіши ся, віддаш мені ту дрібницю коли тобі буде найдогіднійше!

При тому же й остало! — тягнув граф дальше. — Не забув я про той довг, але був за лїнивий, щоб його вирівнати! Скільки саме той довг виносить?

— 10,000 гульденів! — сказав Альфонс з поспіхом, сильно радіючи.

— Так є, 10,000 гульденів, а процент?

— Ах, про се не говорить ся межи свояками! — всміхнувся барон Альфонс.

Граф підняв ся й подав йому руку.

— Неправда-ж, що ви якийсь час останете у нас, пане бароне? Представляю вас моїй жені! — сказав. — Вона дуже врадуєть ся, коли пізнає мого свояка!

Барон Альфонс мило всміхнувся. Був би найрадше з тими грішми сейчас вертав домів, однак мусів остати хоч би ради самої чемности.

В кілька хвилин пізнійше увійшов з графом на терасу.

Коли однак граф Солмсберг представив його Асті, барон Альфонс мимоволі аж крикнув зі здивованя.

Аста поблідла троха, побачивши чужого чоловіка, та з трудом тільки затримала позірний супокій.

— Що се має означати?! — спитав граф здивований. — Чогож ви, пане, так змішали ся на вид моєї жени?

— Вибачайте, прошу! — сказав кланяючись Асті низенько. — Є однак межи панею графинею а певною дамою, давною моєю знакомою, така велика подібність, що мене се дуже в першу хвилю здивувало!

Але граф все ще недовірливо дивив ся на нього, під час коли Аста привиталась із ним дуже ввічливо і вказала на одно вільне місце побіч себе.

НОВІСТЬ!

ЧИТАЙТЕ!

ВОРОЖБИ БУДУЧНОСТІ

з місяців, з поодиноких частин
тіла людського і карт

після

Найславніших арабських,
египетських і французь-
ких ворожбитів.

..... .25

Куплети, М. Л. Кропивницького (Терефере куку, Кум Гаврило
Удовиця, От, тобі Гандзю книш, Бичок, Колиб свині та роги).
Все смішне, догідне для деклямацій або співу на сцені в часі
концертів та вечерів сміху. Ціна ..... 15 ц.

33

-ий сшиток своєї великої повісти вийде
з друку дня 2-го МАРТА 1923 р.

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA ACCORD
216 DUFFERIN AVE., — WINNIPEG, MAN.